

proizvodnje na bazi najnovije tehnike i kulturnog razvitka svih ljudi (strana 182).

U ovoj glavi pisac posebno insistira na tumačenjima koja su naročito od značaja za praktično-političku delatnost. Utoliko je nužno zabeležiti da izvesna nedoslednost koja se izražava kod Popova samo smeta razvitku revolucionarne prakse koju pisac ima u vidu. Tako, na primer, on piše: „Nijedan filozof-marksist ne odriče i ne može da odrekne da se svi zakoni materijalističke dijalektike, u tom broju i zakon jedinstva i borbe suprotnosti, ispoljavaju konkretno, specijalno u socijalističkom društvu” (strana 170). Nešto docnije, međutim, Popov piše da „suština ekonomskih zakona svetskog socijalističkog sistema ne rađa protivrečnost između socijalističkih zemalja” (strana 174).

Među konzervativnim snagama i starim formama u socijalizmu Popov ističe nekoliko, kao što su: ostaci bivših eksploatorskih klasa, kapitalistički ostaci u saznanju i biću radnih ljudi, nepravilni i nenaučni pogledi na prirodnu i društvenu stvarnost itd. Tom prilikom pisac ističe i neka shvatanja (A. Kisilinceva, N. Stefanova, St. Mihajlova, Ž. Ošakova) u razradi kategorije *usavršavanja*. Popov smatra da je nužno govoriti o *prerastanju*. Usavršavanje ne može biti univerzalna kategorija razvitka društva, iako je usavršavanje uzajamno povezano sa prerastanjem. „Ne, staro se ne usavršava. Usavršava se novo, a staro postepeno umire... Na primer, *ostarele* forme državnog, privrednog i partijskog rukovođenja u SSSR i kod nas ne usavršavaju se već odumiru i bivaju zamenjene drugim, koje daju prostor za razvitak nove sadržine” (strana 200).

Da ponovimo: „Uzročnost u društvu” je jedna od retkih knjiga u Bugarskoj koja problematiku društva, društvene zakonitosti i kauzalnosti razrađuje ne dogmatski već sa mnogo razumevanja za potrebu razvoja savremene sociološke nauke. To je zasluga, pre svega, njenog autora Stoika Popova.

Dr P. I. KOZIĆ

Dr Tihomir Vasiljević: „SISTEM KRIVIČNOG PROCESNOG PRAVA SFRJ”,
Beograd, 1964., str. 629

Ovo delo autora predstavlja kompleksnu i dosta obimnu obradu materije iz oblasti krivičnog procesnog prava. Autor je pregledno i sistematski izložio sva važna teoretska pitanja iz ove oblasti, a isto tako obradio je i mnoga sporna pitanja iz sudske prakse. Zbog toga se sa pravom može reći da je autor svoje delo u prvom redu kao udžbenik namenio studentima prava. Međutim, to delo može istovremeno poslužiti i teoretičarima iz oblasti krivičnog procesnog prava, a takođe i praktičarima koji se bave praktičnom primenom krivičnog procesnog prava.

Autor je pri obradi materije iz oblasti krivičnog procesnog prava pošao od osnovne koncepcije da u krivičnom procesnom pravu postoje dva osnovna i najviša pojma: krivičnoprocesne radnje i krivičnoprocesni subjekti. Na ovim osnovnim i najvišim pojmovima zasnovao je i celokupan sistem izlaganja materije. Ovim se ne negira postojanje krivičnoprocesnih odnosa između krivičnoprocesnih subjekata u toku krivičnog postupka. Međutim, autor smatra da krivičnoprocesni odnosi nemaju skoro nikakvu vrednost za izgradnju sistema

krivičnog procesnog prava. Zbog toga su pokušaji pojedinih stranih i naših. teoretičara da na osnovu krivičnoprocesnih odnosa izgrade sistem krivičnog procesnog prava podvrgnuti kritici, jer su, prema shvatanju autora, takvi pokušaji nerealni i neostvarljivi.

Polazeći od napred navedene osnovne koncepcije, autor je celokupna izlaganja podelio na dva osnovna dela: opšti deo i posebni deo. U opštem (teoretskom) delu, autor je obradio osnovne i najviše pojmove krivičnog procesnog prava, kao i ostale institute i ustanove koje su u vezi sa navedenim pojmovima. Posebni deo posvećen je izlaganju samog toka krivičnog postupka, čija je sistematika izlaganja zasnovana na zakonskom regulisanju ove materije.

Opšti deo sadrži uvod i tri odeljka. Uvod i odeljci su podeljeni na odseke i glave. Tako je uvod podeljen na tri glave.

Prva glava uvoda posvećena je obradi samog pojma krivičnog procesa. Najpre se govori o suštini krivično-pravne funkcije države, a zatim se određuje sam pojam krivičnog procesa (postupka). Autor polazi od toga da se krivični proces može posmatrati sa spoljne i unutrašnje strane. Polazeći od takve postavke on daje i dva pojma tog procesa: realistički i pravni. Krivični proces posmatran realistički, odnosno u svojoj spoljnoj manifestaciji, definiše se kao „skup zakonom određenih procesnih radnji procesnih subjekata“ (strana 4). Krivični proces kao pravni pojam predstavlja krivičnoprocesni odnos između procesnih subjekata, odnosno to je „odnos uzajamnih ovlašćenja i obaveza stranaka i suda u njihovim međusobnim odnosima“ (strana 5). U daljem tekstu ove glave, autor detaljnije izlaže suštinu i kratak istorijat nastanka učenja o pravnom odnosno procesnopravnom odnosu, podvlačeći nužnost da se ovom pojmu da određeno mesto bez ikakvog preuveličavanja. Dalje se izlažu pokušaji drugih konstrukcija pojma krivičnog procesa. Tako se govori o pojmu postupka kao pravnog položaja (situacije), koji je istaknut od strane nemačkog teoretičara *Goldschmidt*-a, a čija se suština sastoji u tome da je „proces pravno određeni događaj koji se razvija iz situacije u situaciju, radi dobijanja sudske odluke o materijalnoj situaciji“ (strana 8). Na kraju se ukratko izlaže učenje o trostrukoj perspektivi krivičnog procesa, koje zastupa teoretičar *Foschini*. Navedena učenja izložena su kritici od strane autora, jer su jednostrana i u krajnjoj liniji neprihvatljiva. Osim ovog, u ovoj glavi govori se o obeležjima krivičnoprocesnog odnosa, o procesnim pretpostavkama, o složenosti i jedinstvu krivičnog procesa, o formama postupanja, o obimu krivičnoprocesnog odnosa, o prirodi krivičnoprocesne aktivnosti, o ciljevima i opravdanju krivičnog procesa, a na kraju se izlaže istorija evolucije krivičnog procesa.

U drugoj glavi autor izlaže osnovna pitanja vezana za krivično procesno pravo. Ovde se najpre određuje pojam odnosno definicija krivičnog procesnog prava. Shodno svojim osnovnim koncepcijama koje su napred iznete, autor definiše krivično procesno pravo kao „skup pravnih propisa kojima se određuju procesne radnje, njihova forma i unutrašnja vrednost i određuju procesni subjekti kao vršioци tih radnji i njihov pravni položaj (prava i dužnosti)“ — (strana 24). Iz ovakve definicije vidi se da autor daje prioritet procesnim radnjama jer njih stavlja na prvo mesto, a potom govori o procesnim subjektima i njihovim procesnim odnosima. U docnijoj obradi ovih osnovnih pojmova, autor stavlja na prvo mesto krivično-procesne subjekte, jer o njima govori u prvom odeljku. Smatramo da je ovakav redosled izlaganja i jedino ispravan, jer je normalno da najpre treba da postoje procesni subjekti da bi oni mogli da izvode procesne radnje. Nadalje, iz definicije krivičnog procesnog prava izo-

stao je predmet i zadatak istog. Zapravo, autor govori o predmetu krivičnog procesnog prava, ali to čini tek u docnijem izlaganju, dok se o zadatku mahom govori posredno. S obzirom da pojam odnosno definicija krivičnog procesnog prava treba da obuhvati sve najviše pojmove tog prava, u koje svakako spada i predmet i zadatak, to smatramo da ovako data definicija krivičnog procesnog prava nije potpuna. U ovoj glavi autor dalje govori o predmetu krivičnog procesnog prava, navodeći da se on sastoji u „utvrđivanju postojanja prava društva — države na sankciju u jednoj krivičnoj stvari pokrenutoj povodom sumnje na učinjeno krivično delo” (strana 24). Zatim, o položaju krivičnog procesnog prava u pravnom sistemu i njegovom odnosu prema ostalim granama prava njemu srodnim, kao što je na primer, krivično materijalno pravo, građansko pravo, upravno pravo, ustavno pravo i dr. U vezi sa izvorima krivičnog procesnog prava, autor razlikuje apstraktne i konkretne izvore prava, a kod apstraktnih opet razlikuje izvore postanka i izvore javljanja krivičnog procesnog prava. Konkretne izvore prava deli na osnovne, dopunske i sporedne. Nadalje se govori o tumačenju krivičnog procesnog zakona i navodi da je tumačenje „logički metod za iznalaženje pravog smisla i domašaja pravne norme” (strana 35). Pitanje istorije jugoslovenskog krivičnog procesnog prava autor obrađuje tako što daje osvrt na razvoj ovog prava u periodu od 1918. do 1941. godine i u periodu narodnooslobodilačke borbe do donošenja ZKP 1948. godine, koji je naročito detaljno i dokumentovano obrađen. Na kraju se daje kratak osvrt na ZKP od 1953. godine sa docnijim izmenama i dopunama.

Važenje krivičnog procesnog prava ograničeno je, prema autoru, vremenski, prostorno i u pogledu ličnosti. Vremensko važenje regulisano je po opštim propisima, te krivičnoprocesni propisi stupaju na snagu po objavljivanju, odnosno prema ustavnim odredbama propis stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja. Prema tome, krivično procesni propisi nemaju retroaktivno dejstvo. No, i ovde se prave odstupanja kad su krivične stvari presuđene u prvom stepenu, kojom prilikom se primenjuju propisi starog zakona. U pogledu prostornog važenja krivičnog procesnog prava primenjuje se teritorijalni princip, što znači da propisi ovog prava važe za celu teritoriju države, a ne postoji mogućnost primene propisa stranog prava osim malih izuzetaka koje autor nabroja. Kod važenja krivičnog procesnog prava u pogledu ličnosti, autor zauzima načelan stav da se krivičnoprocesni zakoni primenjuju na sve učesnike u postupku po svim krivičnim delima za koja se kažnjava po našim krivičnim zakonima i po kojima se krivični postupak vodi pred našim državnim organima. Nadalje, autor detaljno obrađuje pojam i vrste krivičnoprocesnog imuniteta na osnovu koga su izvesna domaća i strana lica izuzeta od krivičnog gonjenja.

Treća glava govori o nauci krivičnog procesnog prava odnosno o pojmu i razvoju krivičnog procesnog prava, o osnovnim načelima krivičnog postupka i o izgradnji sistema krivičnog procesnog prava.

U prvom odeljku govori se opširno i sveobuhvatno o procesnim subjektima. Ovaj odeljak sadrži četiri glave.

Prva glava posvećena je opštim izlaganjima o procesnim subjektima. Govoreći o pojmu procesnih subjekata, autor navodi da su to „samo ona lica koja su neophodna da bi se mogao zasnovati, teći i okončati krivično procesni odnos” (strana 65). Prema tome, procesni subjekti su sud, tužilac i okrivljeni koji imaju pravo ili dužnost vršenja procesnih radnji i pravo procesnog raspo-

laganja, a procesne radnje izvršuju voljno" (strana 65). Pored ovih procesnih subjekata, autor razlikuje i sporedne procesne subjekte, kao što su na primer oštećeni, organ starateljstva: u postupku prema maloletnicima i dr., kao i subjekte akcesornog procesnog odnosa koji se pojavljuju u slučaju postavljanja imovinskopravnog zahteva. Kod pitanja međusobnog položaja procesnih subjekata, zauzima se stanovište da ne postoji ravnopravnost među ovim subjektima, već da su tužilac a naročito okrivljeni potčinjeni sudu. Dalje se navodi da postoji formalna jednakost između stranaka odnosno tužioca i okrivljenih, ali da njihov položaj nije jednak. Autor je podvrgao kritici stanovište po kome je osporavano postojanje stranaka u krivičnom postupku naročito u pogledu javnog tužioca. Govoreći dalje o strankama, autor podvlači da stranke moraju imati stranačku sposobnost, kao i sposobnost za vršenje procesnih radnji — procesnu sposobnost koja se naročito ističe u pogledu okrivljenog. Na kraju ove glave govori se o osnovnim procesnim načelima koja su vezana za procesne subjekte. Ovde se autor naročito zadržava na dva osnovna načela: istražno i optužno. U vezi sa ovim može se istaći samo to da ima autora koji ističu i druga načela vezana za krivičnoprocesne subjekte, kao na primer načelo odeljenosti krivičnoprocesnih funkcija, neponovivosti krivičnoprocesnog subjekta i sl.

Druga glava posvećena je kompleksnoj i dosta obimnoj obradi materije koja se odnosi na sud, odnosno krivično pravosuđe uopšte. Ovde se najpre izlaže pojam krivičnog suda i navodi da je to „državni organ kome je povereno vršenje krivičnog pravosuđa“, ili da je, kako se u Saveznom ustavu navodi, „samostalni organ društvene zajednice za vršenje sudske funkcije“ (strana 72). Dalje se govori o vrstama krivičnih sudova prema Saveznom ustavu i navodi da postoje sudovi opšte nadležnosti i specijalizovani sudovi. (Ovo pitanje regulisano je najnovijim zakonima o sudovima od 1965. godine). Dalje izlaganje o sudovima posvećeno je unutrašnjoj i spoljašnjoj organizaciji sudova. U vezi sa unutrašnjom organizacijom autor obrađuje najpre problematiku učešća građana u vršenju krivičnog pravosuđa uopšte a posebno kod nas. Dalje autor govori o brojnom sastavu suda prilikom suđenja u konkretnoj krivičnoj stvari, a zatim o subjektivnoj sposobnosti sudije, koja po autoru može biti: apstraktna (opšta) sposobnost i konkretna (relativna) sposobnost. U vezi sa konkretnom sposobnošću — detaljno se izlaže i ustanova izuzeća. Izlaganje o spoljašnjoj organizaciji uglavnom je posvećeno pojmu i vrstama sudske nadležnosti, gde se navodi da je „nadležnost podobnost da se vrši vlast u konkretnom slučaju“ (strana 99). U pogledu vrste nadležnosti autor naglašava da postoje redovne i vanredne nadležnosti, a da se redovna nadležnost deli na stvarnu, mesnu i funkcionalnu nadležnost. Kao vanredne nadležnosti ističu se nadležnost po međusobnoj vezi krivičnog dela, delegirana nadležnost i naredna nadležnost. Na kraju se govori o značaju i oceni nadležnosti, kao i o sukobu nadležnosti.

Treća glava ovog odeljka namenjena je izlaganju o strankama. Autor najpre izlaže osnovna procesna načela koja se odnose na stranke. Po njemu ovde su bitna dva osnovna načela: načelo kontradiktornosti i načelo ne bis in idem. Načelo kontradiktornosti proizilazi iz procesnog položaja koji je dat tužiocu i okrivljenom, a sastoji se „u pružanju mogućnosti svakoj stranci da tokom postupka iznese sopstveni stav o pitanjima koja su predmet raspravljanja“, i u tome da se „izjasni o stavovima protivne stranke, i stavlja predloge radi rešavanja spornih pitanja i zaštite svojih prava“ (strana 117). Načelo ne bis in

idem „znači da se isto lice u istoj krivičnoj stvari ne može pojaviti dva ili više puta u svojstvu tužioca ili okrivljenog“ (strana 118). U daljem izlaganju posebno se govori o krivičnoprocesnim strankama, odnosno o tužiocu i krivičnoj tužbi i okrivljenom i njegovoj odbrani. U odseku o tužiocu i krivičnoj tužbi, najpre se izlaže pojam i organizovanje krivične tužbe, a zatim osnovna načela krivičnog postupka koji se odnose na javnu krivičnu tužbu, kao što su: načelo oficijelnosti, načelo legaliteta i načelo imutabiliteta i mutabiliteta. Nakon ovog detaljno se izlaže materija o nosiocu krivične tužbe — tužiocu, i to najpre o javnom tužiocu, a zatim o istorijatu i pojmu javnog tužioca danas. U tom izlaganju navodi se da je javni tužilac „državni organ kome je poverena funkcija krivičnog gonjenja u postupku“, odnosno da je, prema Saveznom ustavu i Zakonu o javnom tužilaštvu, javno tužilaštvo „samostalni organ koji vrši krivično gonjenje“ (strana 131). Dalje se izlaže pravna priroda službe javnog tužioca i njegov položaj u odnosu prema ostalim procesnim subjektima kao i organizacija i karakteristike javnog tužioštva, a naročito se ističe hijerarhijski odnos, jedinstvo i nedeljivost i monokratsko uređenje javnog tužilaštva. Posebno se govori o položaju i organizaciji javnog tužilaštva u našem zakonodavstvu. Nakon ovog, izlaže se problematika o oštećenom kao tužiocu i privatnom tužiocu. U vezi sa oštećenim kao tužiocem (subsidijskim tužiocem) autor se naročito zadržava na pojmu i slučajevima nastajanja subsidijske tužbe i na postupku ostvarivanja te tužbe, kao i na licu koje može steći svojstvo oštećenog kao tužioca i njegovim pravima i dužnostima. Kod privatnog tužioca naročito se ističe odnos privatne i javne tužbe, priroda prava na privatnu tužbu, odnos privatne tužbe, krivične prijave i predloga, lica ovlašćena na privatnu tužbu, mogućnost raspolaganja privatnom tužbom i vršenja privatne tužbe, kao i pravni položaj privatnog tužioca.

Treći odsek ove glave sadrži materiju o okrivljenom i odbrani okrivljenog. Najpre se izlaže pojam okrivljenog i navodi da je on „procesni subjekt prema kome je upravljen procesni zahtev“ (strana 153). Zatim se izlažu i druga pitanja vezana za ličnost okrivljenog, kao na primer individualizacija i identifikacija ličnosti okrivljenog i njegovo lično prisustvo u postupku. U daljem izlaganju govori se o okrivljenom kao procesnom subjektu i stranci u postupku i o njegovim pravima i dužnostima. Osnovne dužnosti okrivljenog, po navodu autora, jesu da se upusti u postupak — da omogući postupak protivu sebe, da dopusti da bude predmet dokaza i da se odazove pozivu organa koji vodi postupak. Ovde je dato posebno mesto odbrani okrivljenog. Autor razlikuje materijalnu odbranu koju vrši okrivljeni lično, sud i državni organi koji učestvuju u postupku i treća lica (srodnici okrivljenog) i formalnu odbranu koju preuzima branilac okrivljenog, koji svojim stručnim sposobnostima pomaže okrivljenom. Odbrana okrivljenog može biti obavezna i fakultativna. Autor detaljnije izlaže samo organizovanje formalne odbrane, kao i prava i dužnosti branioca okrivljenog.

U četvrtoj glavi autor govori o ostalim učesnicima postupka, koji nisu procesni subjekti ali se pojavljuju u postupku tj. „učestvuju i saraduju na razvoju procesnog odnosa“ (strana 174). Po njemu to su sporedni procesni subjekti koji mogu biti kako na strani tužioca (na primer oštećeni), tako i na strani okrivljenog. Zatim, ovde spadaju zastupnici procesnih subjekata, pomoćnici (pomoćni organi) procesnih subjekata i treća lica koja učestvuju u postupku. Posebno mesto dato je obradi zastupnika procesnih subjekata, koji mogu biti zakonski

zastupnici, procesni zamenici i punomoćnici, kao i pomoćnicima procesnih subjekata koji mogu biti na strani suda i stranaka.

Poseban, drugi odeljak posvećen je predmetu (objektu) krivičnog postupka. U samom početku daje se pojam predmeta krivičnog postupka i navodi da je to „materija o kojoj se raspravlja u postupku i o kojoj sud treba da donese odluku“. U daljem izlaganju o pojmu predmeta autor navodi da „krivični postupak ima osnovni predmet bez koga ne može biti postupka i sporedne predmete“ (strana 183). Nakon ovog, autor opširnije izlaže pitanje koneksiteta (veze) krivičnih stvari među sobom, koji dovodi do spajanja ili razdvajanja procesnih predmeta, a isto tako i koneksiteta (veze) krivične stvari sa nekrivičnom. Posebno mesto daje se obradi imovinskopravnog zahteva koji se odnosi na povraćaj stvari, poništaj pravnog posla ili naknadu štete. U okviru ovog pitanja govori se i o licima koja su ovlašćena na podnošenje imovinskopravnog zahteva, njihovoj stranačkoj i poslovnoj sposobnosti, kao i o postupku za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva. Ovde se obrađuje materija i o prejudicijalnim pitanjima i o troškovima krivičnog postupka.

U trećem odeljku, najvećem po obimu, autor obrađuje kompleksno i sveobuhvatno sva pitanja u vezi sa procesnim radnjama. Ovaj odeljak podeljen je na dve glave, a glave su podeljene na više odseka.

Prva glava obrađuje procesne radnje uopšte i u njoj najpre govori o pojmu procesne radnje. Autor definiše procesne radnje tako što kaže da su one „delatnosti procesnih subjekata obaveznih ili ovlašćenih na njihovo vršenje, obavljene u procesu, kojima se neposredno utiče na zasnivanje, tok ili okončanje procesnog odnosa, a čije su pretpostavke, vršenje i dejstvo određeni u procesnom zakonu“ (strana 221). Posebno mesto daje se osnovnim načelima krivičnog postupka, koja se odnose na formu procesnih radnji. Tako se opširnije govori o načelu usmenosti odnosno pismenosti, kao i o načelu javnosti, o svrsi, opravdanju i nedostacima tog načela, i obimu njegove primene u prethodnom i glavnom postupku. Zatim se govori o načelu neposrednosti, o načelu procesne ekonomije i o načelu poštenja učesnika postupka i suzbijanja zloupotrebe procesnih prava. Isto tako više mesta posvećeno je izlaganju o formi, načinu, mestu i vremenu izvođenja procesnih radnji, kao i o njihovoj sadržini. Poseban odeljak autor je posvetio merama za obezbeđenje verodostojnosti procesnih radnji, nepravilnim procesnim radnjama, kao i sankcijama u pogledu nepravilnih radnji.

Druga glava, najveća po obimu, govori o vrstama procesnih radnji. Uzimajući u obzir subjekte koji vrše procesne radnje i neposredne ciljeve procesnih radnji, autor deli sve procesne radnje na: procesne radnje suda i procesne radnje stranaka. Procesne radnje suda (imajući u vidu i procesne radnje pomoćnih sudskih organa) dele se na: radnje dokazivanja, radnje procesne prinude, radnje odlučivanja i radnje rukovođenja postupkom.

U ovoj glavi autor govori samo o procesnim radnjama suda, dok se procesne radnje stranaka izlažu u posebnom delu. U vezi sa procesnim radnjama dokazivanja autor najpre izlaže pojam ovih radnji i dokaza, kao i predmet dokazivanja. Dalje se govori o dokaznim sredstvima, klasifikaciji dokaza, postupku sa dokazima (nastupanje, izvođenje i ocena dokaza), kao i o osnovnim načelima u vezi sa dokazivanjem. Ovde se govori o načelu zakonske ocene dokaza i ocene dokaza po slobodnom uverenju i o načelu istraživanja materijalne istine. Nakon ovih opštih izlaganja o dokazivanju i dokazima, autor dosta opširno govori o pojedinim dokaznim sredstvima. Sva dokazna sredstva, po

autoru, mogu se svrstati u šest klasičnih sredstava: priznanje okrivljenog, iskaz svedoka, iskaz veštaka, uviđaj, isprave i indicije, jer su ona najvažnija i najčešće korišćena u krivičnom postupku.

Radnje procesne prinude sastoje se uglavnom u preduzimanju raznih mera obezbeđenja prema okrivljenom i prema stvarima, koje su neophodne za krivični postupak. Radnje odlučivanja sastoje se u donošenju raznih vrsta odluka od strane suda, od kojih su svakako najvažnije presude o kojima autor posebno i opširno govori.

Posebni deo ove knjige posvećen je samom toku krivičnog postupka. Čitav tok krivičnog postupka autor deli na stadijume i faze. Po njemu postupak se deli na dva osnovna stadijuma: na prethodni postupak i na glavni postupak. Prethodni postupak ima tri faze: izviđaj, istragu i stavljanje pod optužbu. Glavni postupak isto tako ima tri faze: glavni pretres, donošenje i objavljivanje presude i postupak pravnih lekova. O svim ovim pitanjima autor detaljno govori, pridržavajući se pri tom zakonskog redosleda, a imajući u vidu i zakonska rešenja i stavove zakonodavca po napred navedenim pitanjima. Na kraju ovog dela autor govori o posebnim odredbama o pojedinim postupcima i o posebnim postupcima, kod kojih postoje izvesna odstupanja u odnosu na postupak pred okružnim sudom kao osnovnim

Inače, posebni deo je takođe podeljen na četiri osnovna odeljka, a odeljci su podeljeni na više glava.

Iz napred ukratko izloženog prikaza ovog dela vidi se da je autor ostao dosledan svojim osnovnim koncepcijama u pogledu sistema izlaganja. Inače, ovakav sistem izlaganja ove materije je originalan i nov u našoj posleratnoj krivičnoprocesnoj literaturi, koja je za sada zaista dosta siromašna. Zbog te okolnosti, a i zbog kompleksne i sveobuhvatne obrade svih pitanja iz ove oblasti, smatramo da je ovo delo kapitalno, te da kao takvo predstavlja veliki doprinos daljem razvitku nauke krivičnoprocesnog prava. Posebno treba istaći napore koje je autor učinio sa ciljem da nam izloži stavove i mišljenja drugih autora, domaćih a naročito stranih, po svim važnijim pitanjima iz ove oblasti.

Na kraju, da napomenemo i to da je moguća i da već postoji u našoj krivičnopravnoj literaturi i drukčija sistematika izlaganja materije iz ove oblasti.

Čedomir STEVANOVIĆ,

asistent Pravno-ekonomskog
fakulteta u Nišu